DISSERTATIO INAVGVRALIS MEDICA

DE

IMMODERATA HÆMORRHOIDVM FLVXIONE

QVAM

DIVINIS AVSPICIIS

PRÆSIDE

DN. FRIDERICO HOFFMANNO

ORDINIS MEDICI SENIORE

ET h. t. DECANO

PRO DOCTORIS GRADV

SVMMISQVE IN MEDICINA PRIVILEGIIS RITE OBTINENDIS

Ad. d. Julii A. AE. C. MDCCXXX.

Publicæ eruditorum disquisitioni exhibebit

MICHAEL FRIDERICVS GEVSSENHAINER

RODA-MISNENSIS.

HALAE MAGDEBVRGICAE,

Typis JOH. CHRISTIANI HILLIGERI, Acad. Typogr.

DISSERTATIO INAVGVRALIS MEDICA.

DE

HAEMORRHOIDALI FLVXV NIMIO.

PRAEFATIO.

Aturæ, quæ optima vitæ tutrix est morborumque medicatrix, beneficio evenit, ut excretionibus, quæ ipsius legibus ac ordini alias non adeo sunt conformes, vita ac sanitas subinde servetur, & salutari admodum ratione, morbi tum arceantur, tum abigantur. Nobili exemplo spontaneæ sunt hæmorrhagiæ, maximeque illa, quæ in nobiliori sexu per recti intestini

vaſa ſuccedit, dicta hæmorrhoidalis. Huius ſalubritatem celebrarunt paſſim Medici, loquuntur lippi ac tonſores & novit nemo non, quin Germanis eo propter vena audit plane aurea, die güldene Ader. Neque etiam negandum, hoc ſanguinis ex ano ſtillicidium, ſi ſtato tempore, ordine, menſura, modo ac temperamento legitimum ſuccedit, ad ſanitatem tuendam multosque graves morbos perſanandos, utilitatis eſſe longe excellentiſſimæ. Solvit quippe inſaniam, melancholiam aliosque capitis morbos; ſolatur hypochondriacos, arthriticos & podagricos; & morbis ex renum vitio levamen affert eximium. Neque tantum utilem ſanguineum humorem redundantem educit, ſed & corruptum atque ſtagnantem, ac lienis, hepatis & meſenterii totius cacochymiam expurgat eorundemque infarctus expedit. Quin ipſam ſuccorum impuritatem ac pravam indolem emendat, eaque propter morbis inde oriundis, ſcorbuto, ulceribus, lepræ aliisque cutis defœdationibus, medetur egregie. Interim quam ſalutare naturæ humanæ eſt hoc remedium, tam rarum eſt, ut recte ſuccedat, ratione temporis, modi & quantitatis. Multiplici potius in comperto eſt experientia, fluxum hunc in permultis, quibus naturalis ad eundem eſt inclinatio, hæreditaria diſpoſitio, aut plane aſſuetudo, ſubinde reſtitare, ſupprimi, ab ordine debito deſciſcere & cum dolore multisque incommodis ſuccedere, haud raro etiam eſſe nimium, & ſanguinem, qui tamen vitæ viriumque pabulum,

majo-

majori quam par eſt copia, profundere. Experiuntur certe quam maxime ii, qui in artis exercitio verſantur, quantum negotii faceſſat medenti, quantumque artem, ingenium & judicium exerceat inordinatus hæmorrhoidum fluxus. Hinc recte utique frequenti ſermone inculcavit D. PRÆSES: illum demum dicendum eſſe *Medicum* præſtantem, qui menſium fluxum in muliebri, & hæmorrhoidum in virili ſexu, arte, conſilio, & auxilio, recte excipere norit. Etenim ſicuti ex cohibitis & parcius fluentibus hæmorrhoidibus plura & gravia in ſanitatem redundant damna; ita iisdem effuſius fluentibus, magna etiam & multa impetunt valetudinis incommoda. Nec minor *Medici* ad ſiſtendum & compeſcendum hæmorrhoidalem fluxum requiritur peritia atque prudentia, quam quidem ad eundem ciendum ac eliciendum. Quum igitur tanti momenti hocce ſit negotium, placuit nobis jam ejusdem diſquiſitionem paullo curatius ſuſcipere & in ſpecimine hoc inaugurali *de hæmorrhoidibus nimium profuſis* ita diſſerere, ut prius indolem, ſymptomata & cauſas ipſius excutiamus, dein quo pacto, quibus remediis quibusque cautionibus in medicatione ſit excipiendus tradamus, ac tandem ſelectis nonnullis obſervationibus ſpecialius omnia illuſtremus ac confirmemus. Faxit æternum Numen ut labor in ipſius gloriam multorumque emolumentum cedat feliciter.

THESES PATHOLOGICÆ.

I.

NOn omnis liberalior ſanguinis per ſedis venas ſeceſſus, pro eo, qui præter & extra naturæ legem fit ac nimius eſt, habendus; ſed conſideranda vaſa, corporis habitus, vires, ætas ac temperamentum. Non enim infrequens, quod ea ſanguinis effuſi quantitas, quæ certis corporibus legitima eſt ac ſalutaris, aliis viciſſim ſit nimia ac pernicioſa. Neque etiam omnis ſolito largior, a mole ſanguinis valde aucta eaque paullo impenſius commota, ſuſcitatus hæmorrhoidalis fluxus, cenſendus eſt morboſus & medicina excipiendus, ſed is demum, qui diutius inſiſtit, & ita vires poſternit, ut appetentia, laudabilis alimentorum digeſtio, nutritio aliæque functiones lædantur, ac metus ſit, ne via ad graves & chronicas paſſiones pandatur.

II. Nimium hæmorrhoidum fluxum antecedunt utplurimum & comitantur hæc: dorſi & lumborum gravativus preſſoriusque dolor, interdum crurum ſtupor, extimarum partium cum levi horripilatione conſtrictio, vaſorum ſubſidentia, pulſus durior & conſtrictior, oris fauciumque ſiccitas, urina parcior & frequentius pallida, frequens ad mejendum & deſidendum ſtimulus, cum muci albi & bilioſi excluſione, ac ſenioribus magisque imbecillis accidit præterea ani procidentia.

III. Sanguis in nimio hoc profluvio ater plerumque in principio excernitur valdeque grumoſus,

ſus, interdum etiam in fruſta quæ palmam manus æquant coactus e varicoſis vaſis vacuatur; poſtea ſequitur rubicundus & demum admodum ſeroſus, quandoque pituitoſus, ſive mucus albuminis ovi ſpeciem habens. Copia ſanguinis excreti nonnunquam oppido magna, ac uti MONTANVS notavit, quotidie duas libras, vel uti PANAROLLVS vidit, quotidie libram, æquat. Diu etiam ſæpe inſiſtit profluvium, idque per integrum menſem, viginti, quin quadraginta quinque dies factum eſſe, obſervatorum fide dignorum teſtimonio conſtat.

IV. Sanguinis per inteſtinum rectum excretio omnis fit per vaſa ſic dicta hæmorrhoidalia. Externæ tamen hæmorrhoides rarius fluunt, ſed in varices dolorificas facile abeunt, quæ apertæ ſanguinem plorant, neque tamen crebro nimium fundunt. At internæ hæmorrhoides, quæ propagines ſunt ſplenici rami, & ad inteſtini recti interiorem ſubſtantiam, quin ani usque ſphincterem porriguntur, unacum arteriolis ex meſaraica inferiori productis, non modo fluxus effuſioris fontem præbent, ſed & ſuppreſſæ, morbos, qui ex labe hepatis, lienis, pancreatis, meſenterii & inteſtinorum fiunt, ingenerant.

V. Ipſe fluxus immediate & proxime per arteriolarum ramos ſanguine nimium diſtentos tandemque diſruptos contingit. Neque tamen ex toto negandum, e vena etiam hæmorrhoidali, propter læſam quæ ipſi cum arteria eſt anaſtomoſin, multum ſanguinis ibi collecti & ſæpe vitioſi prodire.

Pate-

Patefacta enim ſic via, valvulæ egreſſum ibi impedientes deſunt, & ſi vel maxime eſſent, varicoſa tamen venarum habitudo multum & valvularum ſitum immutet neceſſe eſt.

VI. Salutarem illam per ſedis venas ſanguinis evacuationem, difficiliori per hæmorrhoidales venas, ob ſitum earundem perpendicularem, progreſſu, & ad portæ venam ipſumque hepar reditu, in acceptis ferendam eſſe, & quando vaſorum in recto extrema ab accumulato ibi ſanguine nimis diducta aperiuntur tandem atque dehiſcunt contingere, inter omnes conſtat. Vnde qui excedentis etiam & pernicioſi hæmorrhoidalis fluxus cauſam atque originem ab impedito ſanguinis per hæmorrhoidales & meſaraicas venas ipſumque hepatis viſcus motu progreſſivo repetit, is minime a vero aberrat. Teſtatum id ſane faciunt obſervationes anatomico-practicæ, quibus confirmatur, illum venæ hæmorrhoidalis ramum, qui juxta coli tractum excurrit ad anum, multo quam quidem ſecundum naturam eſſe ſuevit, ac vel triplo ampliorem, in iis qui hæmorrhoidum exceſſu perierunt, offendi. Etenim quo major ſanguinis per arterias eſt affluxus & ſegnior per venas refluxus, eo magis a collecto ſero & ſanguine fibræ laxantur, vaſorum alvei diducuntur & labefactato ſic magis magisque partium tono ac robore, profluvium diutius durat, facilius etiam recrudeſcit.

VII. Quæcunque igitur ſanguinem ingignunt nimium,

nimium, ejusdemque per portæ ramos commeatum remorantur, aut etiam copiosiorem ad loca hæmorrhoidalia affluxum invitant, ad hæmorrhoidalem tam moderatum, quam etiam immoderatum fluxum disponunt. Hinc est, quod qui laxum, spongiosum, obesum, plurimis vasis sanguine turgidis distinctum corporis obtinent habitum, qui lauto fruuntur victu, vitæ genus colunt sedentarium motusque expers, & a majoribus hoc morbo affectis prognati, hæmorrhoidum excessui quam maxime sint obnoxii. Eandem quoque ob causam accidit, quod acriora purgantia, aloëtica crebrius usurpata, calidorum ciborumque aromaticorum, nec non potus vinosi dulcis atque potentis liberalior usus, venæsectiones in pede, item omissæ suetæ sanguinis subtractiones, animi & corporis, maxime per equitationem, commotio impensior, aliaque id genus plura, ut impetat hic sanguinis fluxus præternaturalis, faciant.

IIX. Ceterum periculosum utique est effusius hoc sanguinis hæmorrhoidalis profluvium. Inde enim vires convelluntur, corpus marcescit, femora gravantur, somnus fit laboriosus, præcordia gravativo sensu anguntur, venter cum borborygmis tumet ac pulsus micat debilis. Vrgente postea diutius fluxu, pedes circa malleolos intumescunt, facies item & oculi, color fit luridus ac plumbeus, spiritus arctius meat, & postremo in cachexiam, hydropem, lentam & hecticam febrem fit transitus.

IX. Exitialis hæmorrhoidum excedentium eventus certius imminet, si tumor hepatis, vel lienis, hypochondriorum inflatio, cum alvo adstrictiore, incipiens cachexia & hydrops, morbosam hanc sanguinis effusionem induxerunt. Sic enim sub ipsa priora mala ingravescunt, obstructiones increscunt & obfirmantur ac vitiosa quoque sanguinis & succorum constitutio augetur. Vnde profluvium fit chronicum, tandemque in atrophiam lentamque hecticam febrem, cum extrema virium jactura terminatur.

X. Frequentioris observationis est, nimias sanguinis per sedis venas profusiones ducere ad hydropem, idque præsertim in phlegmaticis & qui rarum corporis obtinent habitum. Si autem hydropi ex hepate indurato supervenit ejusmodi excessiva hæmorrhagia, certum mox subsequuturæ mortis præbet indicium.

XI. Inter omnes causas ad excitandum pernicialem hunc affectum vix ulla majoris est efficaciæ atque momenti, quam animi affectus, ira præsertim ac longius extractus mœror. Ira quidem, in cholericis inprimis, impetuosum sæpe ac effusiorem facit fluxum, non tamen adeo gravem ac diuturnum. Sed tristitia, cura animique solicitudo diuturnior, robur solidorum ac viscerum destruunt, farctus & obstructiones obfirmant & malum reddunt gravitate & pertinacia extimescendum, status accedit cachecticus, quo magis magisque confirmato, morbus difficillimæ ac plane frustraneæ curationis evadit, tandemque in hecticam desinit funestam.

XII.

XII. Demum non novum eſt, ex ſuppreſſo nimium, vel cohibito ordinato menſium, aut hæmorrhoidum fluxu, fieri poſtea immoderatum, grave & fere immedicabile hæmorrhoidum, aut etiam menſium profluvium, tum maxime, quando a Medicis minus peritis per martialia & vitriolica pharmaca medicatio fuit inſtituta. Intuta enim admodum ſunt hæc medicamenta, & niſi a circumſpecto artifice adminiſtrentur, damnum inferunt graviſſimum.

CVRATIO.

VAriæ & differentis indolis ſunt cauſæ, quæ ad excitandum nimium hæmorrhoidum profluvium faciunt atque concurrunt; ideo variæ etiam medendi ſunt indicationes, & varia quoque ac diverſæ naturæ ad arcendum illud ac perſanandum remedia.

I. Non adeo inſolens eſt, ut in corpore plethorico, reſtitante aliquandiu ſueto alias fluxu, a vehementiori corporis, vel etiam animi commotione, a potu ſpirituoſo liberalius aſſumto, balneo nimis calido, aut medicamento inteſtinum ſanguinis motum nimium intendente, non modo ſubito & confertim fiat, ſed & ſolito diutius inſiſtat ſanguinis cum pulſu magno & vehementi per hæmorrhoides profuſio. Quod ubi accidit, primo omnium divertendus ac derivandus ſanguinis impetus, eumque in finem ſanguinis miſſio in brachio, vel brachiorum in liquorem aquoſo-vinoſum tepidum immiſſio, apprime ex uſu eſt. Dein uſurpanda ea, quæ excedentem inte-

ſtinum partium in ſanguine ſulphurearum motum componunt, diluentia maxime & refrigerantia, potus aquæ frigidæ, præſertim chalybeatæ, vel mineralis temperatæ, ſeri lactis cum ſucco citri coacti, aqua plantaginis, fragorum, acetoſæ, acetoſellæ, decoctum cornu cervi citratum, tinctura roſarum cum ſpiritu vitrioli præparata, & confecta ex his cum ſirupo roſarum julapia. Eundem in finem præſtans eſt virtus nitroſorum, nitri tantum purificati, vel artificialis, ex ſpiritu nitri & ſale tartari parati, vel in pulvere cum abſorbentibus & roborantibus, vel etiam in potu dati. Porro operam locant egregiam quæ impetuoſum ſolidorum & fluidorum motum placant ſimulque dolores & ſpaſmos levant, anodyna', inter quæ ſpectatæ virtutis eſt liquor anodynus mineralis D. PRÆSIDIS, ſpiritus etiam nitri dulcis rite paratus, aqua item florum chamomillæ vulgaris & ſummitatum millefolii, nec non ex papaveraceis, ſemen papaveris albi, ſirupus papaveris utriusque, aqua & extractum papaveris, aut ſi fortioribus utendum, ſemen hyoſcyami.

II. Quando cum virium jactura & nobiliorum functionum læſione effuſior fluxus inſiſtit diu, incipiensque viſcerum labes ſubeſt, & magis ſeroſi aquei, quam conſiſtentis fibroſi ſanguinis copia delinquit, conferunt quam maxime ea, quæ ſuccos vitioſos ac bilioſos clementer paullatimque per alvum educunt ſimulatque humorum motum a recto inteſtino ad tunicas & glandulas reliquorum inteſtinorum divertunt,

tunt,

tunt, eoque nomine merentur laudem rhabarbarina, cum tamarindis, vel quod idem, cum cremore tartari, in potione elæosaccharo citri condita. Tum quoque temperatoria diaphoretica, corrigendo & expellendo acres humores, officium faciunt opportunum, ibi maxime, ubi scorbutici, vel purpuracei aliquid, aut alius exanthematicæ materiæ, sanguinis & seri contextui altius inhæret. Horum in numero sunt cornu cervi ustum, vel uti vocant philosophice præparatum, unicornu fossile, diaphoreticum antimonium, acetum vini cum lapidibus cancrorum mixtum, aqua galegæ, florum sambuci, cardui benedicti, theriacalis, simplex mistura, diascordium Fracastorii, quæ in potionem lege artis possunt redigi. Nec proletaria virtus est liquoris anodyni mineralis Hoffmanniani, cum quarta liquoris bezoardici Bussiani parte nupti; infusi item theiformis ex millefolio, veronica, pilosella aliisque concinnati & cum dispositione in lecto aut conclavi ad blandum sudorem poti. Atque etiam non possumus non hoc loco merito commendare refractam camphoræ dosin, ad granum dimidium, præsertim quando nitrosis & bezoardicis pulveribus commiscetur. Hac enim ratione acris & caustica materia, quæ sæpe spasmorum æqualem sanguinis commeatum turbantium & hæmorrhagiam largam inducentium causa est, obtunditur & foras ejicitur, simul adstringentium & anodynorum vis, tantisper, ne noceat, refrænatur. Itaque non ineptus censendus ille Veterum mos,

quo

quo camphoram præcipuis, ad ſiſtendas etiam hæmorrhagias medicinis, commiſcuerunt, utut exigua admodum doſi, cuius generis ſunt ſpecies de hyacintho, diatrion ſantali, diatrion Abbatis, trochiſci de carabe, Sperniola Crollii, nec non famigeratiſſimus *Heurnii* ad ſiſtendum ſanguinis fluxum pulvis.

III. In graviori illo & difficillimæ medicationis fluxu, qui obſtructione, vel infarctu moleque audacta viſceris cuiusdam, hepatis, lienis, aut in feminis uteri, nititur; eligenda, ſi medicinæ adhuc locus, ejusmodi auxilia, quæ dum obſtructionum repagula ſolvunt, humores non nimium commovent. Inter hæc a priſcis jam temporibus uſu & ſecuritate celebres pilulæ de bdellio Meſue, a FORESTO, SOLENANDRO & RIVERIO laudatæ. Nec contemnendæ pilulæ Beccheriana methodo ex amaris extractis & gummatibus temperatioribus concinnatæ, ita tamen ut aloes in locum, rhabarbari extractum, largius paullo commixtum, ſurrogetur. Nil vero ad expedienda obſtructa aqueis & diluentibus eſt præſtabilius. Vnde quam optime in uſum trahuntur minerales aquæ, ſubtilitate atque temperie nobiles, quarum claſſem ducunt Antonianæ, Wildungenſes & Selteranæ, nec non eæ, quibus commixta tenuiſſima martis ramenta efficaciorem adhuc aperientem conciliant virtutem, uti ſunt Lauchſtadienſes noſtræ & id genus aliæ. Et certe prudens ac moderatus harum aquarum, ad aliquot hebdomades, ſub debito regimine & interpoſitis pilulis dictis, nec

non

non elixirii balſamici temperati uſu, continuatus potus, palmam præripit reliquis cunctis. MONTANVS præterea in *conſiliis*, jus pulli pingue copioſe tribus ante prandium horis bibere jubet, eoque plures hoc malo ſe liberaſſe teſtatur. Majoris tamen adhuc efficaciæ erit, ſi juſculo incoquantur cichorii & ſcorzoneræ radices, aut etiam medicamentum martiale temperatum, cuius generis eſt illa cum pomorum ſucco parata martis tinctura, cum extracto rhabarbari, primo mane ſumatur, ac poſtea juſculum bibatur.

IV. Demum inter præcipuas copioſi ſanguinis affluxus & effluxus cauſas referenda merito recti inteſtini, ejus membranarum & vaſorum atonia. Quare adhibenda etiam utique ea, quæ relaxatis nimium & a tono dejectis partibus fœnerant iterum robur. Interius laude ſua hoc nomine non defraudandæ ſunt ſpecies de hyacintho, trochiſci de carabe Meſues. Ex martialibus eſt maxime ipſe hæmatites in ſubtiliſſimum pollinem redactus, tinctura martis cum ſucco aurantiorum confecta, tinctura martis Zvvelferi, vitriolum martis cum teſtis ovorum calcinatis remixtum, crocus martis antimonialis ſubtiliſſimus cum nitro concinnatus, tinctura item florum ſalis ammoniaci martialium cum rectificatiſſimo vini ſpiritu parata & cum æquali portione elixirii amari temperati mixta. Inter reſinoſa & balſamica nobilis eſt virtus ſuccini præparati, vel alcaliſati, extracti caſcarillæ, ſantali rubri. Et hæc omnia cum prudentia conve-

conveniendi ordine ac dosi usurpata, fructu non destituuntur, si modo malum recipit adhuc sanationem.

V. Adhibenda praeterea etiam sunt topica constringentia, ad obtinendum effectum speratum. Si igitur venae in ani limbo varicosae, citra alvi depositionem, magnam sanguinis,non sine syncopes, vel mortis metu, fundunt copiam, colcothar vitrioli, vel etiam lupi crepitum, sine noxa admovere licet. Tanto magis, si leniora prius adhibita profecerunt nihil, cujus generis est decoctum ex floribus balaustiorum, rosarum rubrarum, malicorio & chinae cortice cum vino rubro praeparatum & cum spongia applicatum. Vbi autem impetus sanguinis effluentis jam jam compositus, ossi sacro cum perinaeo & pube apponendum crebrius epithema ex herba menthae, sumach, floribus rosarum rubrarum, hyperici, rasura ligni santali rubri, mastiche, cardamomo & chaccarillae cortice, in vinorubro coctis. Neque minus ad firmandum intestini recti tonum ex usu est, idem hoc decoctum ano injicere syringa.

CAVTELÆ ET OBSERVATIONES.

I.

VAlde adstringentium & opiatorum usus sit cautissimus. Neque enim in principio, multo minus, quando vires cum sanguine jam exhaustae, utilem locant operam, ac potius in corporibus imbecillis & exquisitius sentientis naturae, spasmodica

pathe-

pathemata, convulſiva, animi deliquia, ſummas præcordiorum anxietates, cum tremore & palpitatione cordis concitant.

II. Optime jam monuit HIPPOCRATES; hæmorrhoidibus nimium fluentibus, occluſis reliquis venis, apertam ſervandam eſſe unam, ne hydropis vel tabis fiat metus, facta ſcilicet ſanguinis ad pulmones, vel hepar palindrome. Vtut vero effatum hoc proxime intelligendum ſit de externis venis nimium fundentibus & per uſtionem, vel ſtiptica occluſis, recte tamen etiam applicari poteſt, vbi ex internis, uti in noſtris ſolenne eſt regionibus, effuſius ſanguinis fit profluvium. Tanto magis, quia has occludere, ſive potius fluxum ſiſtere, non ita promtum eſt & per validiora interna perficiendum, quod ſi non perite ac valde circumſpecte adornatur, damnum redundat effato HIPPOCRATIS certiſſime.

III. Quando gravem ex hæmorrhoidalibus locis hæmorrhagiam ſubito ſublatam, ſummæ præcordiorum inflationes, anxietates cum inquietudine & anguſtiæ excipiunt, revocandus lenioribus elicientibus & laxantibus eſt fluxus, clyſteribus quoque emollitibus ac diaphoreticis.

IV. De phlebotomiæ uſu tenendum: eandem non facile in ægro abſente eſſe adornandam; eo quod multum refert, ut conveniens ſanguinis quantitas emittatur. Etenim in principio, ſi corpus ſanguine valde turget, ad derivandum, major ejus copia ex brachii vena poterit ſubtrahi. At ubi jam

multum cruoris ſponte effuſum, parcior & partitis vicibus inſtituenda eſt miſſio.

V. Nitroſa, acidula & refrigerantia, uti in principio, & ubi ingens æſtus & orgaſmus ſanguinis præſto eſt, uſurpantur cum euphoria; ita minus tutus eorundem eſt uſus, ſanguine cum viribus jam nimium profuſo, & ubi ex viſcerum obſtructorum labe fluxus eſt ſymptomaticus. Eadem etiam cautio tenenda circa hypnotica, opiata & narcotica, quæ liberalius oblata inducunt plane inſaniam.

VI. In medicatione præmittenda ſanguinis miſſio & primarum viarum repurgatio cum temperantibus, ac poſtea roborantia & leniter adſtringentia interna & externa, ſupra commemorata tuto adhibere licet. Ex nimia enim ſanguinis profuſione tanta oritur imbecillitas, ut medicamenta efficaciora rarius cum felici ſucceſſu poſtea adhibere ſit integrum. Generalis quippe medendi eſt regula: quo major naturæ eſt imbecillitas, eo leniora & diætetica magis remedia, minus vero validiora pharmaceutica uſurpare decet.

VII. Ne adſtringentia, ſi iis opus eſt, noxam inferant, conſultum eſt ſubjungere diluentia, temperantia & leniora laxantia, inter quæ tamarindinata & rhabarbarina ſunt commodiſſima. Omni autem modo cavendum ab acrioribus, etiam ſennæ foliis, ne inducatur recidiva.

IIX, Vbi atrox dolor & ſpaſmus ſub prima lumborum vertebra nimiam ſanguinis movet effuſionem, placan-

placandus is eſt. Præſtat id efficaciter emplaſtrum, ex emplaſtro ſpermatis ranarum, hyoſciami oleo, camphora & ſaccharo ſaturni. Neque etiam utilitate caret ſuffimigium ex thure, maſtiche, ſuccino, raſura eboris, quod infundibuli ope poſterioribus immiſſum, firmat remiſſum nimis tonum, anum prolapſum retrahit ſimulque ſpaſmo ſtricta mulcet.

IX. Si ullo in morbo exquiſita vitæ victusque ratione opus eſt; in hoc certe id quam maxime neceſſarium, eaque neglecta, auxiliis vel præſtantiſſimis obtinendum nihil. Quocirca ægris commendanda ſerio abſtinentia a fructibus horæis, leguminibus, acetariis, lacticiniis, carnibus vetuſtis, induratis fumo atque ſalitis, ab aromatibus, allio, cepis, vino potenti ſpirituoſisque cunctis. Diſſuadendæ etiam omnes impenſiores corporis commotiones, per equitationem maxime & vecturam, in locis præſertim lapidoſis & inæqualibus, & placidum potius motus genus, ſupernam potius, quam inferiorem corporis regionem afficiens, ſub cælo amœno ſereno concedendum. Nihil vero ſic laborantibus pernicioſius animi commotione, ira inprimis ac terrore, unde occaſio ad eas ſtudioſe præſcindenda omnis. Neque minus multum intereſt, ut congruo potu utatur hæmorrhoidibus effuſis obnoxius. Nos quidem potum aquæ chalybeatæ, vel ſimplicem, vel vino, præſertim Gallico Pontack, mixtum, item decoctum ſantali rubri cum maſtiche, & mane infuſum ſummitatum millefolii, commendare ſolemus.

X. Composito morboso hæmorrhoidum profluvio, ne iterum erumpat, danda est opera Obtinendum id exacta vivendi, modo commendata, ratione, sanguinis missione, ter, vel quater quotannis instituta, primæ regionis quovis mense per epicrasin repurgatione, ac dextro aquarum mineralium usu.

OBSERVATIO. I.

Celeberrimi nominis vir, corpore plenus atque robustus, sexagesimum tertium ætatis annum egressus, a multis jam annis liberale sanguinis per venas sedis passus est stillicidium, fere menstruum, eodemque rite succedente, valetudinis incommoda sensit nulla. Sed posteaquam diuturno affectus fuerat cum tacita iracundia moerore, restitit hæmorrhoidum fluxus, & facies ante florida, facta flavescens & flaccida, cum oculorum intumescentia. Ob metum igitur cachexiæ Pyrmontanas adiit acidulas easdemque ingenti in copia hausit, neque tamen in, neque post earum usum, conveniens coluit in vita victuque regimen. Inde effusissimus sanguinis puri per anum sequutus est fluxus, non compescibilis, licet nitrosis pulveribus Beccherianisque pilulis uteretur. Pedes potius facti œdematosi, venter intumuit, vires collapsæ, anhelitus factus difficilis, superiora contabuerunt tandemque excepit mors.

Epicrisis.

Nihil certe ex animi etiam commotionibus hæmorrhoidariis est perniciosius, quam angor & mœstitia

ſtitia diutius extracta, quæ vires, tonum ac robur partium labefactando, efficit primum ſtagnationes, quæ poſtea obfirmando in abdominis viſceribus infarctus, exceſſivas inducunt hæmorrhagias atque funeſtas. Pyrmontanæ autem acidulæ, ſi quis illis uti velit cum fructu, exquiſitum poſtulant regimen, tam ſub, quam aliquot hebdomades poſt uſum, tanto magis, ſi potans jam tum viſcerum affectus eſt labe. Quod quia in noſtro non factum, ſed potus pro lubitu, ſine obſervatione debita inſtitutus, malum exacerbatum & ad exitum triſtem traductum eſſe, non eſt mirandum, nec eapropter dextro uſui quicquam detrahendum.

Observatio II.

Judæus annorum quinquaginta, natus patre hæmorrhoidario, & ipſe a prima ſtatim ætate ſanguinis ſtillicidiis, in variolarum quidem & morbillorum morbo e naribus, ac poſtea hæmoptyſi obnoxius, quadrageſimo anno cœpit primum pati hæmorrhoidalem fluxum, qui poſtea ſingulis fere menſibus, ac nonnunquam ſub fortiori in itinere maxime corporis commotione, rediit effuſior. Quod quum ſine ſanitatis detrimento contingeret, tulit patienter, ſed quum aliquot abhinc annis inſiſteret profluvium diutius idque largum, inde admodum fuit debilitatus, & appetentia cum digeſtione labefactata. Quare ut auxilium quæreret fuit coactus ad moderandum fluxum. Ex variis autem multisque remediis obtinuit nullum. Optimum tamen tulit antimonii tinctura, ex ſale tartari & regulo antimonii parata, & non tam acris,

quam quæ cum nitro conficitur, in cuius uncia soluta camphoræ drachma dimidia, & mane vesperique cum aquæ frigidæ haustu sumtæ guttæ viginti.

Epicrisis.

Perperam utique putant minus periti nonnulli, camphoram nimium concitare sanguinis æstuosum orgasmum eaque propter esse reformidandam, multo minus in immodicis sanguinis fluxionibus in usum trahendam. Alia enim omnia docet experientia, quin camphora, quandoque etiam in majori paullo dosi, ad scrupulum unum sumta, plus refrigerii sentitur, quam incalescentiæ. Veteres sane non adeo alieni fuerunt a camphoræ usu, sed eandem præstantissimarum medicinarum compositionibus commiscuerunt multis, ut quidem ex Augustana patet pharmacopœa. Ne dicam, RIVERIVM & nos quoque eadem in inflammationibus, in malignis, magno cum emolumento in dosi non exigua fuisse usos. Atque etiam in nimiis hæmorrhagiis, roborans simulatque anodyna camphoræ virtus utilitatis est maximæ, inprimis si aliis medicamentis sociatur & parva dosi exhibetur. Cum antimonii potissimum tinctura mixta camphora, diuresin neque minus diaphoresin augendo ac imbecilles partes roborando, sanguinis & seri affluxum a recto intestino divertit aliorsum ac ob id eximie prodest.

OBSERVATIO III.

Virgo novem ac decem annos habens, venæsectionem nunquam passa, sed nimio mensium fluxui subinde obnoxia, cruentas experta est sedes, sine molestia tamen atque dolore, idque per dies aliquot. At

cum

cum gravi percieretur iracundia, ingentem ſanguinis puri ac ſinceri alvo excluſit copiam, non ſine ſumma virium jactura. Subſtitit tamen rurſus effuſius hoc profluvium, quin hauſto frigido potu, fluxus reſtitit penitus, unde ingentes incurrit præcordiorum anxietates & conſtrictiones, quaſi convelleretur cor ipſum, **als wenns ihr das Hertz abſtoſſen wolte,** extrema facta frigida, facies rubicunda, venæ in capite inflatæ, arteriæ pulſarunt valide ac celeriter cum quadam duritie. Datus ipſi pulvis ex diaphoretico antimonio, cancrorum lapidibus, nitro & cinnabari, cum infuſo ſummitatum millefolii, data quoque ſimplex mixtura cum croco, & habuit melius.

Epicriſis.

Feminas etiam hæmorrhoides pati, non novum eſt; neque etiam rarum, iræ affectum fluxum earum reddere immoderatum; id vero non adeo obvium, ſolum frigidum hauſtum ſub ipſo fluxu tam gravia concitare poſſe pathemata. At frigus nervoſis partibus ſpaſmo jamjam affectis, uti fit ſub iracundia, eſt inimiciſſimum, & intenſiores ſpaſticas conſtrictiones augendo, tam gravia pathemata inducere valet utique.

Observatio. IV.

Præfectus militum quadragenario major, natura ſanguineus atque robuſtus, a multis jam annis expertus fuerat hæmorrhoidum fluxum cum euphoria. Sed quum a ſueto vini Rhenani potu tranſiret ad vini Gallici Pontack potum, elapſo aliquot menſium ſpatio, hæmorrhoides præter morem ſunt retentæ & ſucces-

ſucceſſerunt dolores atrocisſimi in lumbis & abdomine, cum virium dejectione, inappetentia, vigilia pulſuque celeri & frequenti. Exhibita vero ter laxante potione ex tamarindis, rhabarbaro & paſſulis minoribus, non modo ſoluta eſt alvus, ſed & ingens nigri & congrumati ſanguinis copia excreta, ſummo cum levamine. Diutius tamen quam par erat inſiſtebat fluxus ſanguinolentus, quo quia vires, nimium atterebantur, datum eſt electuarium ex roſarum conſerva, ſpeciebus de hyacintho, ſuccino, croco martis tenui & granatorum ſirupo, cujus uſu ad hebdomadem continuato, ad ſanitatem traductus eſt æger.

Epicriſis.

Vina illa Gallica coloris ſaturate rubicundi, uti eſt Pontack atqueClaret, ſi ſine aqua & liberaliter bibuntur, propter adſtrictionem quam alvo præſtant, utilia ſunt minime, ſed experientia teſte, admodum noxia. Vnde omnibus etiam modis in periodicis & criticis ſanguinis evacuationibus ſunt vitanda, atque etiam in ipſis excedentibus hæmorrhagiis provide adhibenda. In omnibus autem hæmorrhoidalibus affectibus, ſive ſanguis fuerit ſuppreſſus, ſive fluxerit immoderatius, præſtantius non datur atque accommodatius purgans, quam quod noſtro datum, quo diuturnum etiam fluxum, a copia ſeroſi ac biliosi ſanguinis oriundum, feliciter ſanatum fuiſſe, vidit multoties D. PRÆSES.

F I N I S.